

Книги(те)

проф. Явор Конов, д.н.

Благодарен останах на Веселина Василева, че някъде по обяд в неделя 21-ви януари 2018 попита във фейсбук „Коя книга да прочета?”. И аз видях въпроса ѝ някъде около 10 ч. вечерта, така да се каже случайно – напоследък все по-малко влизам във фейсбука – и, като някак „автоматично” се "хванах" за това „Коя КНИГА...”, ѝ отговорих: „Книга за Софроний" (още веднъж?). Но не толкова заради наличието на думата „Книга” в заглавието на тази книга, а заради съдържанието и стила ѝ – Вера Мутфачиева като истински детектив прочита „Житие...”-то на Софроний и разказва, каквото е провидяла като същинска действителност (каквото смята, че действително се е случило) зад написаното от Софроний... . Веселина ми отговори със „сърчице”-емотикон и с думите „много я обичам”. „Дубликирах” я с: „И аз. И заради познанията, мисловността и стила на Вера Мутафчиева, и заради "обръщането" на (осветляването на нещата около) "националните икони"” и добавих и: „Може и тази (още веднъж): Захарий Стоянов: „Христо Ботйов. (Опит за биография)”.

И към полунощ добавих:

Приспивах Андрей, дълго не можа да заспи, майка му още не е дошла, пише още нещо отгътък (науки някакви, нали професор има да става, живот и здраве!), кучето и то заспа дълбоко, може би нещо вълнуващо сънува, защото диша шумно и неравно, и прохълцва... А в мен остана и стои въпросът „Каква, коя книга да прочета?”, стана мой въпрос, някак го зададох на „дълбоката си памет” (ли да кажа), на (под)съзнанието ми ли, на същността ми: „Дайте ми заглавията на нещата, които са останали най-силно в мен със стойността, съдържателността и качеството на текстовете си, изказа, мислите, споделеното (май най-вече автобиографичното споделено, най-истинното), кои са книгите, които всъщност са ме оформили като познание, мислене, отношение към нещата, преценки...” Текстове, в които няма политиканстване, слагачество, търсене и гонене на кариера, в съответната конюнктура (амааан!)... Превъртам наум библиотеките в другите апартаменти, на вилата... И при светлината само от монитора, в тъмното търся с поглед по спомен томовете и томчетата, мъча се, откривайки книгите, да подбера най-най-съществените... И се питам, как ли биха ми се сторили днес, вече на този ми етап... И почнаха да се появяват, в изненадващ ме порядък и паралел:

(Като казах за „Книга за Софроний, не мога да не кажа и) „Случаят Джем”, „Белият свят”, „Бивалици”-те и „Небивалици”-те; „Крадецът на праскови”, „Търновската царица” и „Чернишка”(!) от Емилиян Станев, „Ние, врабчетата” от Йордан Радичков; „Балада за Георг Хених” от Виктор Пасков (е-е-х!, колко ми се иска да би имало и други такива или някак подобни книги в б.л., ама няма-а!, поне аз не се сещам), не и от Г.Г., нито от А.П., дори не и от М.Р.; „Знаци край пътя” и, преди това, „Омер паша Латас” и „Мостът на Дрина” на Иво Андрич; може би всичко от Алеко

Константинов; „Големанов” от Ст. Л. Костов; „Криворазбраната цивилизация”(!) от Добри Войников; „Конармия” на Исак Бабел, някои неща от двутомника „Съветска новелистика”; „Кучешко сърце” на Михаил Булгаков, непременно!; не и в момента Иля Илф и Евгений Петров, не и в момента и Ярослав Хашек; с удоволствие и захлас автобиографичната трилогия на Бохумил Храбал, както и „Строго охранявани влакове” (но не и филма) и „Уроци по танци за възрастни и напреднали”, а и „Празници на кокичетата”; разкази от Гюстав Флобер, Ги дьо Мопасан, Проспер Мериме; нищо от В.Ю. и Е.З.; нищо от Ч.Д.; „Черният обелиск” от Ерих Мария Ремарк; „Малкият принц” на Антоан дьо Сент-Екзюпери (малко остана да го забравя!); „В меката есен” и сума друго от автора ѝ (Валери Петров); стихотворенията на Христо Смирненски; „Том Сойер” и „Хъкълбери Фин” от Марк Твен (макар че това лято ги четох на Андрей), Вилхелм Хауф приказки, както и тези на (переразказаните от) Шарл Перо; не и „Винету” (и особено по една причина); „Декамерон” на Бокачо; „Тайнственият пламък на кралица Лоана” (на Умберто Еко, стори ми се тогава толкова трогателно предпрощаване с живота, чрез връщане към детството и младостта и описването, и записването му в текст...)... Теодора идва. Лека нощ на вас!

ПП Вече по светло, в сутринта на 22-ри януари 2018, понеделник. Закарах Андрей на училище, разходих кучето... И не мога да не добавя, каквото си (до)помислих в просънници през нощта, а и след ставане:

Чехов, Антон Павлович Чехов забравих!! И Николай Лесков. И Лион Фойхтвангер („Лисици в лозето”, „Грозната херцогиня”, „Испанска балада (Еврейката от Толедо)”). И Никос Казандзакис („Капитан Михалис” и не само). „Българи от старо време” на Любен Каравелов (поведенчеството – поне по нашите земи – и в старо време, и в сегашно....) и „Чичовци” от Иван Вазов. „Устата ми хубава, очите ми зелени” на Джеръм Дейвид Селинджър. „Сто години самота” и „Любов по време на холера” на Габриел Гарсия Маркес. „Двойната Лотхен” на Ерих Кестнер. „За кого бие камбаната” и „Сбогом на оръжията” на Ърнест Хемингуей, както и разказите му, и „Безкраен празник”.

Нито един от учебниците, които (се е налагало да) съм ползвал! Нито един. (Колко досадни, отблъскващи четива!...) Момент, моля: с изключение на 4-томниците „Екърсли” („Essential English for Foreign Students”, „Основен английски за чуждестранни студенти”, 1938-42, на Charles Ewart Eckersley) и „Синьото Може” на Гастон Може (Gaston Mauger), „Курс по френски език и цивилизация” („Cours de Langue et de Civilisation Françaises”, 1953-57).

Щях да забравя: „Histoire de la Musique, la Musique dans l'Histoire” („История на музиката, музиката в историята”) на Thierry Benardeau и Marcel Pineau. Макар и за деца, именно тази книга ме научи, „светна” ми и ме осветли, че трябва (да се опитваш, доколкото изобщо е възможно – на теб самия, а и по принцип) да разглеждаш, но и усещаш, та в крайна сметка евентуално да разбираш нещата в СОБСТВЕНИЯ им исторически, културален, а и емоционален контекст, а не в твоя (твоите) си. Основна и почти постоянна (ако не е и принципно неизбежна...) грешка при „историческите”

подходи. Грешка по неволя (чрез това, че си си повярвал в разбирането и усещането на нещата) или, още по-зле (вече и престъпно!), съвсем умишлена „грешка” в името на манипулация, поради личните ти пристрастия, поради „самонавеждане” в конюнктура, или направо по поръчка (дори и не/до/изказана)...

Та си подарих тези минути и часове, тези нощ и ден, сън и просъница, и будност (?) в размисъл и разговор сам със себе си и със спомените ми за книгите и за авторите им, така както съм ги прочел, разбрал, усетил тогава и такива, каквито са останали в паметта и чувствата ми днес.

24 януари 2018:

ППП И "Сърце" на Едмондо де Амичис, от вчера си мисля; и особено след като наблюдавах за пореден път поведения на (кои ли не и какви ли не) ученици в (и около) (различни, уж) училища...